

УДК 37.013.42:37.018.3

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ-СИРОТАМИ В ДИТЯЧОМУ БУДИНКУ

Курінна С.М., Яртим О.С.

Державний вищий навчальний заклад

«Донбаський державний педагогічний університет»

У статті представлено теоретичний аналіз організації роботи з дітьми-сиротами в дитячому будинку. Розкрито три головні стратегії соціальної роботи в дитячих будинках. Проаналізовано досвід реалізації технологій супроводу і підтримки в умовах закладів інтернатного типу, головних напрямів і методик соціально-педагогічної роботи педагогів з дітьми-сиротами. З'ясовано сутнісні характеристики соціальної незахищеності та її вплив на якість соціально-педагогічної роботи в дитячому будинку. Висвітлені практичні методи соціальної роботи в дитячому будинку інтернатного типу. Окреслено методичні моделі соціально-педагогічної роботи – моделі групи реалізації функцій соціально-педагогічної діяльності: діагностичної, прогностичної, комунікативної, педагогічної, вирішення конфліктів, психотерапевтичної, соціально-профілактичної та реабілітаційної.

Ключові слова: соціально-педагогічна робота, діти-сироти, соціальна незахищеність, технології, методики, соціально-педагогічний супровід, соціальна підтримка.

Постановка проблеми. Захист прав дітей, забезпечення їх повноцінного розвитку – є проблемою національного значення, яка не викликає сумнівів у будь-якої людини, і дбає про своє майбутнє. Тривалий процес структурної перебудови, оновлення держави і суспільства сьогодні супроводжується об'єктивними труднощами, кризовими явищами, деформаціями суспільної свідомості, помилками та прорахунками влади, внаслідок яких страждають діти. Саме тому діти-сироти, які стали заручниками перетворень та нової соціально-економічної реальності є найбільш гострою соціальною проблемою сьогодення. Саме вони поповнюють дитячі соціальні заклади, власне дитячі будинки. Завдання зазначених закладів і суспільства в цілому полягає в тому, щоб зростити з них повноцінних соціально здорових громадян, прищеплювати їм різні навички життєдіяльності, які полегшать наступну їх адаптацію в соціумі.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Сучасна наука не дає однозначної відповіді на питання про ефективність роботи дитячих будинків і виконанню ними основних задач із соціального розвитку, виховання, соціалізації та соціального захисту дітей-сиріт і дітей, які залишилися без батьківської опіки. Вихованці дитячих будинків, на думку деяких вчених, характеризуються труднощами у розбудові міжособистісних відносин, високим рівнем особистісної тривожності, неадекватною самооцінкою, агресивністю, перевантаженням негативного досвіду, негативними цінностями і зразками поведінки, що підтверджують існуючі поважні проблеми соціально-психологічної дезадаптації дітей в умовах дитячого будинку. Інша група вчених, ураховуючи наявність дезадаптаційних проблем, вважає, що вони не є обов'язковим атрибутом дитячого будинку. Але в будь-якому випадку, вітчизняна наука і практика, дотримуючи передових зарубіжних тенденцій, покладає великі надії на процеси трансформації інституту дитячих будинків у бік поглиблення процесів модифікації дитячого будинку як державного закладу суто інтернатного типу в дитячий будинок сімейного типу.

Серед учених, які суттєво вплинули на дослідження зазначеного процесу були М. Бардишевська, О. Бережна, А. Гусева, І. Зверева, І. Манохіна, А. Паляничко, Ж. Петрочко, А. Прихожан, Л. Шипіцина, В. Шпак.

Мета нашої статті полягає в аналізі досвіду організації соціальної роботи з дітьми-сиротами, та дітьми, позбавленими батьківського піклування в умовах інтернатного закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення й узагальнення досвіду практичної роботи та літературних джерел з проблеми організації соціально-педагогічної роботи в дитячих будинках, а також фундаментальних праць з теорії та методології соціальної педагогіки (О. Безпалько, В. Бочарова, І. Зверева, А. Капська, Л. Коваль, М. Кратінов, Г. Лактіонова, С. Харченко, С. Хлеб'як) дозволило нам виявити три головні стратегії соціально-педагогічної роботи в дитячих будинках. Перша стратегія – включення вихованця дитячого будинку в соціум (його соціалізація, соціальне виховання, соціальний розвиток). Друга стратегія – «педагогізація» середовища дитячого будинку (раціональне використання його педагогічного потенціалу). Третя стратегія – оптимізація взаємодії вихованців і середовища. Визнання зазначених стратегій реалізації соціально-педагогічної діяльності в дитячому будинку як головних дозволяє обґрунтувати його роль як центру соціально-педагогічної роботи у вирішенні соціальних проблем його вихованців. Єдність цих трьох стратегій зумовлює сутнісні характеристики соціально-педагогічної роботи в дитячому будинку та віддзеркалює її інтегрований зміст. Поряд із цим зазначена єдність також забезпечує «стик» дитячого будинку зі «зовнішнім світом» – соціумом у всіх його проявах, що додає інституту дитинства відкритого характеру.

Соціально-педагогічна робота в дитячих будинках спрямована на вихованця в ситуації його взаємодії з тим чи іншим елементом соціуму. При цьому, люди, які включені в соціальну взаємодію, можуть бути умовно згруповані в три великі групи: соціально-перспективна, соціально-стабільна та соціально-проблемна. Критеріями зарахуван-

ня людей до тієї чи іншої групи є сукупність їхніх ціннісних орієнтацій і пріоритетів життєвих цілей, а також їхня відповідність суспільно-обізнаним соціальним відносинам [2]. Соціальний педагог і психолог дитячого будинку здійснює свої функції в режимі планомірного відновлення життєвих сил й соціального статусу вихованця, який у такому випадку стає партнером соціально-педагогічної діяльності. Варто зазначити, що такий підхід забезпечує також і превентивний, профілактичний, випереджувальний характер практичної соціально-педагогічної роботи в дитячому будинку. Вона, звичайно, спрямована на попередження чи усунення причин, які формують сиріт як соціально-проблемну групу; на повернення дітей-сиріт з соціально-проблемної групи в соціально-стабільну. Отже, такий підхід, згідно з яким партнером соціально-педагогічної роботи з вихованцями дитячого будинку, окрім безпосередніх суб'єктів цієї роботи (колектив дорослих і вихованців), стає кожна свідома людина – громадянин.

У процесі соціально-педагогічної діяльності з вихованцями дитячого будинку реалізуються її функції: інтегративно-освітня, адиктивно-коореляційна, експресивно-мобілізуюча, контрольна-санкціонована, реабілітаційно-розвантажувальна, захисно-профілактична (І. Філонов) [6]. Сукупність цих функцій відповідно до їхньої реалізації в умовах дитячого будинку має педагогічну спрямованість на перетворення. Відповідно до означених функцій визначаються і завдання соціально-педагогічної роботи з вихованцями дитячого будинку. До них, в першу чергу, належать: адаптація, реабілітація, мобілізація, компенсація, профілактика, корекція, стабілізація, контроль, пропаганда, просвіта й інше (Ф. Мустаєва, Р. Овчарова, Л. Шипіцина) [2]. Адже специфіка соціально-педагогічної роботи в дитячому будинку складається з того, що процес вирішення того чи іншого завдання реалізує їхній соціальний та педагогічний зміст. Наприклад, соціальна профілактика має бути і медико-соціальною, і соціально-правовою, і педагогічною, але в нашому випадку мова йде про соціально-педагогічну профілактику відповідно до галузі практичної соціальної роботи.

Соціально-педагогічна робота з вихованцями дитячого будинку, що є складовою практичної соціально-педагогічної роботи взагалі, залучена до різних рівнів у царині її професійно-практичного впливу:

- державний рівень (соціалізація, соціальне виховання, соціальне формування та розвиток різних груп дітей і молоді, соціальна політика, соціальне право, соціальні аспекти економіки);
- регіональний рівень (регіональна соціальна політика, регіональні моделі соціально-педагогічної діяльності та соціальної роботи);
- територіальний рівень (територіальні програми соціального розвитку, плани розвитку соціальної сфери конкретної території, соціальна орієнтація економічного розвитку території);
- інституційний рівень (моделі соціально-педагогічної діяльності дитячих будинків інтернатного та сімейного типів);
- міжвідомчий, міжінституціональний і міжорганізаційний рівень (міжвідомчі моделі служб соціальної роботи в соціумі) (І. Ліпський, Л. Мардахаєв) [3].

Варто зазначити, що в нашому дослідженні в якості системоутворювального рівня, наведеної нами системи рівнів і просторової царини професійно-практичного впливу соціально-педагогічної роботи, виступає інституційний рівень, оскільки дитячий будинок є центром соціально-педагогічної роботи у вирішенні проблем його вихованців.

Акцентуємо увагу, що соціально-педагогічна робота в дитячому будинку впливає на розширення простору царини діяльності, який визначається структурними елементами держави та суспільства. У структурі держави (перший сектор) соціально-педагогічна робота в дитячому будинку знаходиться під впливом інститутів освіти, охорони здоров'я, культури, науки, виробництва, силових органів, органів управління, органів соціального захисту й інших інститутів соціуму. У структурі суспільства на соціально-педагогічну роботу в дитячому будинку впливає інститут сім'ї; різні соціальні групи населення; суспільні об'єднання; рухи й організації, в тому числі й релігійні; засоби масової інформації й інші соціальні інститути громадянського суспільства. Соціально-педагогічна робота в дитячому будинку відчуває також серйозний вплив бізнес структур як розвитку соціальної благодійності (у різних формах), так і шляхом залучення інвестицій цього сектору в розвиток соціальної сфери дитячих будинків.

На підставі всього зазначеного вище, наголошуємо, що функціонально вплив означених структурних елементів держави та суспільства на соціально-педагогічну роботу в дитячому будинку здійснюється під час використання та подальшого розвитку його педагогічного потенціалу в педагогізації сфери дитячих будинків (О. Безпалько) [4].

Суб'єкти соціально-педагогічної роботи в дитячому будинку застосовують увесь технологічний арсенал, до якого, на нашу думку, належать як загальні, так і специфічні технології соціально-педагогічної діяльності. Серед загальних варто зазначити технології соціально-педагогічного напрямку: діагностування, програмування, прогнозування, моделювання, проектування. До цієї ж групи належать такі технології: планування, реалізації цілей і ціннісних орієнтацій, існування зворотного зв'язку й інформаційного забезпечення. У своїй сукупності вони утворюють замкнений цикл технологічного процесу соціально-педагогічної діяльності в дитячому будинку. До специфічних належать технології вирішення завдань соціально-педагогічної адаптації вихованців та їхньої реабілітації, соціально-педагогічної профілактики і компенсації, соціально-педагогічного забезпечення й мобілізації, соціально-педагогічної корекції та стабілізації, соціально-педагогічного просвітництва та пропаганди тощо [5].

Усе викладене вище створює, на наш погляд, теоретичне підґрунтя соціально-педагогічної роботи в дитячому будинку.

Сучасна методика соціально-педагогічної роботи як теоретична галузь знань і практична діяльність «пропонує» низку методичних моделей соціально-педагогічної роботи в дитячих будинках з його вихованцями. До найбільш загальних належать: супровід і підтримка розвитку дітей, мотиваційне програмно-цільове управління соціальним розвитком особистості вихованця дитячого будинку.

ку; соціально-педагогічна робота на принципах улаштування; група реалізації функцій соціально-педагогічної діяльності (діагностичної, прогностичної, комунікативної, педагогічного вирішення конфліктів, психотерапевтичної, соціально-профілактичної та реабілітаційної); реалізація функцій педагогічного впливу, спрямованого на суб'єктне формування особистості вихованця.

Згідно логіки дослідження коротко розглянемо кожну із зазначених моделей.

Згідно з теоретичною моделлю супроводу та підтримки розвитку дитини проблеми розвитку дитини в кожному конкретному випадку містяться в самій дитині, її родинному оточенні, педагогах, найближчому оточенні товаришів. Тому виникає необхідність виокремлення в педагогічному процесі педагогічної підтримки. Головним в теорії педагогічної підтримки є проблема дитини. Це означає, що предметом педагогічної підтримки є процес спільного з дитиною визначення її власних інтересів, цілей, можливостей і шляхів подолання проблем, які заважають їй зберегти власну людську гідність і самостійно досягти бажаних результатів у навчанні, самовихованні, спілкуванні, уяві про життя (О. Газман). Головними принципами підтримки, які забезпечують соціально-педагогічну підтримку є згода дитини на допомогу; опора на потенційні можливості особистості; віра в ці можливості; орієнтація на здібності дитини самостійно долати труднощі; сумісність, співробітництво, сприяння; конфіденційність; добротність; безпека, захист здоров'я, прав, людської гідності; реалізація принципу «не нашкодь»; рефлексивно-аналітичний підхід до процесу та результату (О. Казакова, Л. Шипіцина) [2].

Важливо зазначити, що процес соціально-педагогічної підтримки поєднується з процесом супроводу. Термін «супроводження», «супровід» використовується для того, щоб додатково підкреслити самостійність суб'єкта соціально-педагогічної роботи у прийнятті рішень. Близькими до поняття «супроводу» є поняття «забезпечення» та «допомога», які підкреслюють пріоритети особистості, що «забезпечує» та «допомагає».

Супроводження (супровід) – це комплексний метод соціально-педагогічної роботи, в основу якого покладено єдність чотирьох функцій: діагностики існуючої або уявленої проблеми; інформації про шляхи можливого вирішення проблеми; консультації на етапі прийняття рішень і відпрацювання плану вирішення проблеми; первинної допомоги на момент його реалізації.

Отже, «супроводження», «супровід» – це взаємодія того, хто супроводжує з тим, хто підлягає супроводженню, яка спрямована на вирішення життєвих проблем розвитку того, кого супроводжують [5].

Головними принципами супроводження (супроводу) вихованця в умовах життєдіяльності в дитячому будинку є рекомендований характер порад супроводжуючого; пріоритет інтересів супроводжуючого «на боці дитини»; неперервність супроводження; комплексний підхід до супроводження; прагнення до автономізації.

Основною складовою загальної теорії супроводу є концепція соціальної незахищеності. Діти-сироти є незахищеними, якщо вони зазнають впливу негативних чинників від контактів з дитячим

будинком й іншими соціальними закладами і не отримують користі від них. В умовах дитячого будинку це означає, що соціально незахищена дитина буде об'єктом авторитарного впливу (слухати негативні зауваження, часто зазнавати покарання, підлягати насиллю тощо) і не буде в повній мірі отримувати позитив від усього того, що пропонує оточуючий освітньо-виховний простір.

Щодо розуміння явища соціальної незахищеності та його впливу на якість соціально-педагогічної роботи в дитячому будинку, необхідно з'ясувати його сутнісні характеристики. До основних з них соціальна теорія (Л. Оліфіренко, Т. Шульга) [5] зараховує декілька. По-перше, соціальна незахищеність належить до інтерактивних концепцій. Це означає, що обидва полюси взаємодії, в нашому випадку дитячий будинок і вихованець, повинні бути залучені до пошуку шляхів вирішення проблеми. По-друге, стан соціальної незахищеності має кумулятивний характер. Якщо дитині важко, некомфортно в одному дитячому будинку, то ці складності можуть бути перенесені і в умови іншого дитячого будинку інтернатного чи сімейного типу. По-третє, незахищеність більше залежить від культурологічних властивостей особистості вихованця, ніж від її структурних характеристик. Так, наприклад, проблемне ставлення дитини до вихователя найбільше впливає на формування почуття незахищеності, ніж, скажімо, факт соціального сирітства. По-четверте, у процесі подолання дитиною соціальної незахищеності, її позитивний зв'язок із соціумом є вирішальним. Якщо вихованець, у першу чергу, продукує позитивний зв'язок із вихователем, психологом, соціальним педагогом, то цей зв'язок гальмує зростання поведінкових проблем. І навпаки, дитина, у процесі накопичення негативного досвіду взаємодії з вихователями дедалі більше відчуває свою незахищеність, тому й починає шукати підтримку в групі однолітків, розділяти з ними схожий негативний досвід.

У зв'язку зі зазначеними вище особливостями явища незахищеності, метод супроводу та підтримки розвитку вихованців має у своєму активі методіку профілактики соціальної незахищеності, яка містить не тільки завдання щодо попередження виникнення проблем, але й такі, як бажання посилити чинники, що стимулюють сприятливий розвиток. Алгоритм загальної профілактики соціальної незахищеності в системі супроводу та підтримки будується на підставі наступного підходу. Усі ініціативи (інформація, консультація, координація, попередження або стимуляція) спрямовані на усунення чи нейтралізацію чинників, які систематично гальмують позитивний розвиток дитини, або на посилення чинників, що стимулюють позитивний розвиток вихованців [6].

У зв'язку з беззаперечною важливістю методу супроводу та підтримки в життєдіяльності вихованця дитячого будинку, у ньому має функціонувати соціально-педагогічна служба супроводу. У процесі її діяльності виконується комплекс заходів із соціального захисту особистості в дитячому будинку, її розвитку, формування, виховання та навчання. Тут педагогами вивчаються медико-психолого-педагогічні особливості особистості вихованців і їхнього мікросоціуму, виявляються інтереси та потреби, труднощі й проб-

леми, конфліктні ситуації, відхилення від норми в поведінці дітей-сиріт для того, щоб своєчасно надати їм допомогу й підтримку. Соціально-педагогічна служба дитячого будинку здійснює роботу з ведення документації, яка зосереджує увагу на відомостях про кожну дитину з моменту її вступу в дитячий будинок. Це дає підстави не втратити зв'язок з дитиною і після закінчення нею освітнього закладу.

До найбільш важливої ділянки соціально-педагогічної роботи супроводу належить діяльність, яка пов'язана з улаштуванням дітей-сиріт у родину. Співпрацюючи з психологами різних соціальних служб регіону, служба супроводу дитячого будинку здійснює психологічну підготовку дітей до зустрічі з майбутніми батьками, опікунами (піклувальниками), надає допомогу, рекомендації з проблем спілкування та виховання дитини. Медичний сектор служби заздалегідь знайомить потенційних батьків з медичними діагнозами дітей, надає свідоцтво про те, яке лікування дитина отримує в дитячому будинку і яке повинна отримувати у подальшому житті, надає поради та рекомендації щодо лікування та збереження власного здоров'я дитини [1].

У якості найбільш перспективної організаційно-методичної моделі соціально-педагогічної діяльності в умовах дитячого будинку, яка значно сприяє процесу трансформації дитячого будинку зі закладу інтернатного типу в заклад сімейного типу, на нашу думку є модель організації соціально-педагогічної роботи з вихованцями дитячого будинку на принципах родинного устрою.

Акцентуємо увагу, що модель ґрунтується на концепції, де центральним поняттям є «другорядна сім'я» як мала соціальна група, в якій відбувається поєднання авторитарного («батьківського») та демократичного стилів спілкування, гуманних взаємовідносин між членами родини, що пов'язані спільністю побуту, взаємною підтримкою.

Ця концепція реалізується за рахунок створення в дитячому будинку невеликих груп дітей або «сім'ї», яка складається з різних за віком (12-15 років) дітей-вихованців з вихователями, які живуть, як повноцінна родина. Зауважимо, що в таких групах («сім'ях») відбувається формування культурного простору життєдіяльності в умовах, які моделюють сімейні стосунки; розвиток способів спілкування усередині «сім'ї», ґрунтуються на любові, взаємній підтримці, спільній праці, дружбі, радості, впровадженні здорового способу життя; використанні групових – «родинних», індивідуальних і колективних форм співдружності педагогів і вихованців [4].

До методичних моделей соціально-педагогічної роботи в дитячому будинку з дітьми-сиротами, на нашу думку, також належать моделі групи реалізації функцій соціально-педагогічної діяльності: діагностичної, прогностичної, комунікативної, педагогічної, вирішення конфліктів, психотерапевтичної, соціально-профілактичної та реабілітаційної.

З огляду на специфіку нашого дослідження коротко розглянемо їхню сутність. Діагностична та прогностична функції соціально-педагогічної роботи з вихованцями дитячого будинку ґрунтуються на загальній теорії соціального прогнозу та діагностики. Відповідно до цієї теорії під соціально-педагогічним прогнозуванням розуміється соціальне дослідження з певних перспектив розвитку соціально-педагогічного об'єкту, у процесі якого вирішуються два основних завдання: визначається та мотивується мета певного розвитку об'єкта; визначаються засоби і способи досягнення цієї мети. Прогностична функція нерозривно пов'язана з діагностичною. Остання є вихідною в соціально-педагогічній роботі. Її реалізація в умовах дитячого будинку починається з комплексного соціально-психолого-педагогічного діагностичного обстеження розвитку особистості вихованця в соціумі, особливостей впливу зазначеного соціуму на соціалізацію дитини, її позитивні можливості та негативні впливи. Далі, на підставі реалізації прогностичної функції, планується діяльність усіх суб'єктів соціального виховання в дитячому будинку, координуються позитивні впливи суб'єктів з метою надання комплексної професійної допомоги дітям-сиротам у їхньому особистісному розвитку, успішній самореалізації в процесі соціалізації.

Отже, сутність і місце діагностико-прогностичної роботи з вихованцями дитячих будинків можна візуалізувати такою вербальною формулою: вивчати, щоб знати; знати, щоб розуміти; розуміти, щоб допомагати.

Загалом, прикладом найбільш спільної цільової соціально-педагогічної програми державно-суспільного рівня може бути Програма реформування системи закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, де до соціально-діагностичних проблем, що існують в системі закладів для дітей-сиріт, додаються основи реалізації прогностичного принципу трансформації дитячих будинків на їхньому шляху до закладу сімейних форм виховання.

Висновки. Визначений аналіз соціально-педагогічної роботи в дитячому будинку довів, що цей процес складний, постійно оновлювальний і оптимально реагує на всі зміни, які відбуваються в державі, в регіоні та власне у місті.

Список літератури:

1. Безпалько О. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи: [монографія]. К.: Наук. світ, 2006. 363 с.
2. Комплексное сопровождение и коррекция развития детей-сирот: социально-эмоциональные проблемы / под науч. ред. Л. Шпицькой и Е. Казаковой. СПб., 2000. 217 с.
3. Мардахаев Л., Липский И. Социальная педагогика : пути развития. Ученые записки: Научно-теоретический сборник. М.: МГСУ, 1996. С. 55-63.
4. Соціальна робота в Україні: Навчальний посібник / О. Безпалько, І. Зверева, С. Харченко та ін.; [За заг. ред. І. Зверевої, Г. Лактіонової]. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
5. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. Капської А. К.: УДЦССМ, 2000. 240 с.
6. Филонов Г. Социальная педагогика: научный статус и прикладные функции. Педагогика, 1994. № 6. С. 37-42.

Куриная С.М., Ярым Е.С.

Государственное высшее учебное заведение
«Донбасский государственный педагогический университет»

ОПЫТ ОРГАНИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ С ДЕТЬМИ-СИРОТАМИ В ДЕТСКОМ ДОМЕ

Аннотация

В статье представлен теоретический анализ организации работы с детьми-сиротами в детском доме. Раскрыты три главные стратегии социальной работы в детском доме. Проанализирован опыт реализации технологий сопровождения и поддержки в условиях учреждений интернатного типа, главных направлений и методик социально-педагогической работы педагогов с детьми-сиротами. Выявлено сущностные характеристики социальной незащищенности и ее влияние на качество социально-педагогической работы в детском доме. Освещены практические методы социальной работы в детском доме интернатного типа. Определены методические модели социальной работы – модели группы реализации функций социально-педагогической деятельности: диагностической, прогностической, коммуникативной, педагогической, разрешение конфликтов, психотерапевтической, социально-профилактической и реабилитационной.

Ключевые слова: социально-педагогическая работа, дети-сироты, социальная незащищенность, технологии, методики, социально-педагогическое сопровождение, социальная поддержка.

Kurinna S.M., Iartym O.S.

State Higher Educational Establishment
«Donbas State Pedagogical University»

EXPERIENCE OF ORGANIZATION SOCIAL WORK WITH ORPHANED CHILDREN IN ORPHANAGE

Summary

The article presents a theoretical analysis of the organization of work with orphaned children in orphanage. Revealed three main strategies of social work in orphanage. Analyzed the experience of realization technologies of accompaniment and support in conditions of institutions boarding school type, main directions and methods of social and pedagogical work of pedagogues with orphaned children. The essential characteristics of social insecurity and its influence on the quality of social and pedagogical work in orphanage are revealed. Highlighted practical methods of social work in children's home of boarding school type. The methodical models of social-pedagogical work are described – models of the group realization of functions of social-pedagogical activity: diagnostic, predictive, communicative, pedagogical, conflict resolution, psychotherapeutic, social-preventive and rehabilitation.

Keywords: social and pedagogical work, orphaned children, social insecurity, technologies, methods, social and pedagogical accompaniment, social support.